

УДК 821.131.1'133.1.9

DOI <https://doi.org/10.32782/2522-4077-2025-215-11>

**ЕПІДЕМІЯ ЯК ДЗЕРКАЛО ЛЮДСЬКОЇ ПРИРОДИ:
КОНЦЕПТ ЧУМИ У ЗБІРЦІ ДЖ. БОККАЧЧО «ДЕКАМЕРОН»
І РОМАНІ А. КАМЮ «ЧУМА»**

**THE EPIDEMIC AS A MIRROR OF HUMAN NATURE:
THE CONCEPT OF THE PLAGUE IN G. BOCCACCIO'S
COLLECTION OF SHORT STORIES «THE DECAMERON»
AND A. CAMUS'S NOVEL «THE PLAGUE»**

Вечірко О. Л.,*orcid.org/0000-0002-7326-167X**кандидат філологічних наук, доцентка,**доцентка кафедри германських мов, зарубіжної літератури та методик викладання**Центральноукраїнського державного університету**імені Володимира Винниченка*

У статті досліджується концепт чуми як художній і філософський феномен у збірці Джованні Боккаччо «Декамерон» та романі Альбера Камю «Чума». Актуальність дослідження образу чуми і пандемії у літературі набуває особливої актуальності в контексті глобальних викликів ХХІ століття, зокрема пандемії COVID-19. У сучасних гуманітарних студіях посилюється інтерес до осмислення феномену епідемії як соціокультурного й філософського явища, що відображає межові стани людського буття. Художні інтерпретації чуми в літературі різних епох дають змогу простежити, як у кризових умовах виявляється справжня сутність людини, її моральні й екзистенційні орієнтири. Аналізуючи художні стратегії Дж. Боккаччо (особлива композиція – подвійне обрамлення) й А. Камю (своєрідний хронотоп, численні герої-ідеологи), стаття дозволяє простежити еволюцію у сприйнятті біологічної катастрофи – від ренесансного бачення, орієнтованого на гуманістичні цінності, до модерного усвідомлення абсурдності світу й відповідальності особистості перед іншими. У Дж. Боккаччо чума постає як тло для виявлення радості життя, краси людських взаємин і моральної сили особистості, тоді як у А. Камю – як алегорія тоталітарного зла, абсурдності світу та випробування моральної свободи людини. У статті окреслено спільні та відмінні аспекти зображення чуми, виявлено гуманістичний і екзистенційний виміри образу, що репрезентує універсальну метафору духовної кризи людства. Образ чуми метафоричний в обох авторів, для письменників це не лише фізична хвороба, а й універсальна метафора духовної кризи цивілізації, що актуалізує питання сенсу життя, моральної відповідальності та меж людяності, де епідемія постає символом великого лиха, яке оголює справжню сутність людини – страх, егоїзм, співчуття і жертвовність. Дж. Боккаччо і А. Камю у своїх творах показують, як перед обличчям смерті змінюються людські цінності та поведінка: хтось впадає у відчай або байдужість, а хтось проявляє людяність і силу духу.

Ключові слова: чума, гуманізм, екзистенціалізм, Боккаччо, Камю, філософія абсурду, свобода людини.

The article explores the concept of plague as an artistic and philosophical phenomenon in Giovanni Boccaccio's collection of short stories "The Decameron" and Albert Camus' novel "The Plague." The relevance of studying the image of the plague and pandemics in literature is particularly acute in the context of the global challenges of the 21st century, in particular the COVID-19 pandemic. In contemporary humanities studies, there is growing interest in understanding the phenomenon of epidemics as a sociocultural and philosophical phenomenon that reflects the borderline states of human existence. Artistic interpretations of the plague in the literature of different eras make it possible to trace how the true essence of a person and his/her moral and existential orientations are revealed in crisis conditions. Analyzing the artistic strategies of G. Boccaccio (a special composition – a double frame narrative) and A. Camus (a peculiar chronotope, numerous ideological characters), the article allows us to trace the evolution in the perception of biological catastrophe – from the Renaissance vision, focused on humanistic values, to the modern

awareness of the absurdity of the world and the responsibility of the individual to others. In G. Boccaccio, the plague appears as a backdrop for revealing the joy of life, the beauty of human relationships, and the moral strength of the individual, while in A. Camus, it is an allegory of totalitarian evil, the absurdity of the world, and the test of human moral freedom. The article outlines common and distinctive aspects of the depiction of the plague, revealing the humanistic and existential dimensions of this image, which represents a universal metaphor for the spiritual crisis of humanity. The image of the plague is metaphorical in both authors: for writers, it is not only a physical disease, but also a universal metaphor for the spiritual crisis of civilisation, which raises questions about the meaning of life, moral responsibility and the limits of humanity, where the epidemic becomes a symbol of great disaster that reveals the true nature of man – fear, selfishness, compassion and sacrifice. In their works, J. Boccaccio and A. Camus show how human values and behaviour change in the face of death: some fall into despair or indifference, while others show humanity and strength of spirit.

Key words: plague, epidemic, humanism, existentialism, G. Boccaccio, A. Camus, philosophy of the absurd, human freedom.

Постановка проблеми. У сучасних гуманітарних студіях посилюється інтерес до осмислення феномену епідемії як соціокультурного й філософського явища, що відображає межові стани людського буття. Художні інтерпретації чуми в літературі різних епох дають змогу простежити, як у кризових умовах виявляється справжня сутність людини, її моральні й екзистенційні орієнтири. Зіставлення образу епідемії у творах Дж. Боккаччо та А. Камю дозволяє виявити еволюцію у сприйнятті катастрофи – від ренесансного бачення до модерного усвідомлення абсурдності світу й відповідальності особистості перед іншими.

Актуальність дослідження концепту чуми і пандемії у літературі набуває особливої актуальності в контексті глобальних викликів ХХІ століття, зокрема пандемії COVID-19, яка знову активізувала інтерес до художніх рефлексій щодо епідемій і дала новий поштовх для переосмислення класичних текстів. Вивчення образу чуми й пандемії у світовій літературі важливе не лише для історико-літературного аналізу, а й для осмислення глибинних філософських і культурних процесів, що формують сучасне гуманітарне знання.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема творчості Дж. Боккаччо у різний час займалися вітчизняні науковці. Ю. Сабадаш розглянула гуманістичні аспекти у контексті італійської культури [1; 2]. Зокрема, аналізуючи художню структуру «Декамерона», авторка наголошує на створенні «нового світу і нової людини» [2, с. 212]. В. Ціватий вивчав політичну, дипломатичну діяльність відомого флорентійця [3]. Твори А. Камю стали предметом аналізу І. Девдюк та А. Кучери [4]: науковці дослідили авторську концепцію героя і дійсності у компаративному аспекті на матеріалі повісті «Сторонній» та роману «Чума». Яремчук Н. і Павлюк Н. [5] охарактеризували специфіку часопросторового комплексу роману «Чума» з урахуванням основних положень філософії екзистенціалізму, але окремої розвідки щодо вивчення концепту чуми у творах італійського гуманіста і французького екзистенціаліста на сьогодні немає.

Метою дослідження є з'ясування особливостей художнього втілення концепту чуми у збірці Дж. Боккаччо «Декамерон» і романі А. Камю «Чума» як засобу осмислення людської природи в умовах екзистенційної кризи.

Виклад основного матеріалу. Епоха Відродження – важливий етап в історії становлення людської цивілізації: культурне піднесення європейського життя, розвиток літератури та мистецтва демонстрували вражаючі досягнення. Ця епоха подарувала світу Данте Аліг'єрі, Джованні Боккаччо, Франческо Петрарка, Вільяма Шекспіра. В цю епоху було сформовано гуманістичну філософію Ренесансу, яка надавала великої уваги людині, звеличуючи її як найпрекрасніше творіння Бога. Отже, ідеологічною основою Відродження став гуманізм, головний зміст якого – культ людини, поставленої у центр Всесвіту.

Відомим проповідником гуманістичної культури став флорентійський письменник Джованні Боккаччо. Найвищим етапом у творчій еволюції італійського митця вважається збірка новел «Декамерон», з якої бере початок історія жанру європейської реалістичної новели. На думку Ю. Сабадаш, «до гуманістичного відкриття світу й людини Боккаччо прийшов власним

шляхом – не стільки в результаті нового прочитання класиків, скільки під впливом сприйняття тогочасної дійсності Неаполя, міста, в якому він прожив понад 12 років. Саме Неаполь, з його багатством і убозтвом, спонукав Боккаччо замислитися над роллю, яку відіграють у житті людини розум, великодушність, мужність, доля, випадок, а також прищепив йому ту любов до романтики, що складає одну з найпривабливіших рис його кращих творів, і перш за все «Декамерона» [2, с. 188].

«Декамерон» складається із 100 новел поєднаних сюжетно оповіданнями-обрамленнями, якими починається і закінчується книга. Це опис чуми, що охопила Флоренцію у 1348 році. Десять молодих людей – сім жінок і троє юнаків, зустрівшись одного дня у церкві, домовились покинути зачумлене місто і оселитися на віллі поблизу Флоренції. Протягом 10 днів молоді люди розповідають новели – кожний щодня по одній. Звідси і назва збірки «Декамерон», що означає десятиденник.

Боккаччо цим твором увів у художню практику композицію обрамлення. Обрамлення у «Декамероні» подвійне. Першу раму «Декамерона» становить словесний простір авторського «я». Вона складається: із авторського «Вступу», у якому письменник розповідає про своє кохання; новели «про гусинь», яку розказано на початку 4 дня; завершується 1 рама «Післямовою автора».

Демократизм «Декамерона» розкривається чи й не з перших рядків: «Спочувати чужому горю – притаманна людям річ; усім воно пристало, а найпаче тим, що самі утіхи потребували і в інших її знаходили. Як хто коли шукав того спочуття і мав із нього радість і одраду, то і я того десятка» [6, с. 214].

У другій рамі «Декамерона» спостерігається зміна авторського «я» уведенням веселої і по-новому куртуазної кампанії, яку складають 10 молодих людей, що, по-суті, є оповідачами у «Декамероні».

На початку першого дня об'єктом спогадів став історичний об'єктивний факт – велика суспільна катастрофа – чума, що сталася у Флоренції у 1348 р. Своєрідна художня ситуація відтворена Боккаччо. Ця весела кампанія на загальному фоні чуми є символом перемоги життя над смертю. Автором показано, що радість життя – їжа, вода, сукупність знаходяться у безпосередньому сусідстві зі смертю. Чума мовби розв'язала звірячий інстинкт і вивернула світ навиворіт:

«Шкода й казати, що один городянин сахався другого, сусіди сливе не дбали одне про одного, родичі або зовсім не родичалися, або бачились у рідку стежку, та й то оддалеки; лихо такого жаху нагнало в серця людські, що брат цурався брата, дядько небожа, сестра брата, а частогусто й жінка чоловіка, ба й гірше ще од того, що й віри не йметься, – батьки та матері гидували за дітьми рідними ходити, ніби вони не їхні були. Через те чоловікам і жінкам, котрі захворювали (а було їх безліченна безліч), не лишалося іншої ради, як сподіватись на милосердя друзів, яких було не густо, або на корисливість слуг, що надились на велику аж надто платню, – та й тих уже ставало обмаль, і були то люди грубої вдачі, незвиклі до такої служби; вмiли хiба що подати щось там – обминали недужних, гидуючи ними та речами їхніми, тим-бо сподівалися зберегти власне здоров'я. Були такі, що вважали за найліпший спосіб проти лиха жити помірковано і стерегтися всякої надмірності; зберуться, було, невеличкою громадкою та й живуть окремо од інших, замкнувшись з вигодою в якомусь домі, де немає болящих, і заживаючи щонайвиборніших потрав та щонайдобріших вин, але з великою здержливістю, не вкидаючися в ласунство; нікого не допускають, було, щоб говорив їм про те, що діється в місті, про заразу і смерть, проводячи час за музикуванням та всілякими скромними розвагами» [6, с. 220–221].

Картини чуми будуються автором так, щоб стала очевидною історична безвихідь ситуації, яка склалася у Флоренції. Ітак, кампанія молодих флорентійців – це гуманістичне товариство, нормальне і природне, що одразу встановлює людські цивілізовані закони. У творі воно протиставлене чумі. Покинувши Флоренцію, це маленьке суспільство одразу встановлює всі

моральні і соціальні зв'язки, які знищила чума. Причому, створюючи державний устрій декамеронівського суспільства, Пампінея скаже: «А щоб кожен міг зазнати і ваготи турбот, і втіхи од старшинування, і щоб нікого не брали дурно завидки ні на те, ні на те, вважаю я, що найкраще нам усім по черзі мати на один день сей тягар і сю шанобу. Первого оберемо гуртом, а потім старший чи старша, як заходитиме вечір, буде призначати собі заміну – кого захоче. Отсей старший нехай і порядкує всім у часі свого панування і вказує по своїй уподобі, де нам жити і що робити» [6, с. 229]. Таким чином – це маленьке товариство, то республіка гуманістів, її основа свобода, а мета – радісна насолода життям. Насолода ця природня, але благоприсейна і інтелігентна.

Зміст «Декамерона» – це справжня енциклопедія Нового часу. Новели збірки не моралістичні, а по-ренесансному повчальні. Навчають вони мистецтву життя, а не мистецтву умирати, на відміну від літератури середньовіччя. Ідеал гуманістичної культури – всебічно розвинена людська особистість, здатна насолоджуватися природою, коханням, мистецтвом, спілкуванням з друзями, саме такими постають герої на сторінках знаменитої новелістичної збірки італійського митця Джованні Боккаччо [7].

Тема чуми у літературі залишається актуальною впродовж багатьох століть, зокрема, «Щоденник чумного року», відомий твір Данієля Дефо, у якому письменник змалював події епідемії чуми в Лондоні 1665 року, «Про чуму у достопам'ятні години цього бідства» Жана-П'єра Папона – важливий приклад просвітницької літератури XVIII століття, у якій тема чуми набуває філософського й морального змісту, праця Поля Луї Жана Гафареля – французького історика, архівіста й дослідника колоніальної історії Франції, який описав чуму 1720 року в Марселі – одну з найстрашніших у французькій історії. Символічно, але дослідники в образі чуми бачили не лише відображення епідемії, а й універсальний символ моральної кризи суспільства. Від античних часів до сучасності письменники зверталися до образу чуми як метафори зла та духовної деградації людства, вона символізувала не лише фізичну хворобу, а й моральні та соціальні кризи суспільства загалом.

У контексті літератури XX століття, зокрема творчості А. Камю, концепт чуми також постає не лише як художній образ конкретної епідемії, а й як багатозначний символ, що відображає трагічний досвід століття з його війнами, тоталітаризмом і духовними кризами. У часи глобальних криз і пошуку нових моральних орієнтирів, творчість А. Камю набуває особливої значущості. Світогляд письменника, сформований у складних соціально-історичних умовах XX століття і тісно пов'язаний із екзистенціалізмом, науковиця І. Девдюк, досліджуючи поетику роману «Чума», називає його автора «фундатором літературного екзистенціалізму» [4, с. 81]. Світоглядна парадигма письменника приводить його до бачення світу як вселенського абсурду, царства без Бога. Людина, крок за кроком проживаючи своє життя, дедалі глибше відкриває для себе абсурдну правду існування, у межах якої вона не здатна повністю досягнути себе та віднайти остаточний сенс буття.

Фабульну основу роману «Чума» складає розповідь про відчайдушну боротьбу мешканців алжирського містечка Оран з епідемією чуми, яка раптово вторглася у розмірене і спокійне життя міста, зруйнувала його звичайний ритм і вселила у серця ще донедавна впевнених у собі оранців відчуття повної незахищеності, непевності, самотності і страху смерті.

Важливою особливістю поетики роману є хронотоп. Навмисна невизначеність у часі універсалізують події – вони не належать до чітко визначеного часу, а можуть повторюватися будь-коли: «цікаві події, що взято сюжетом цієї хроніки, відбулися 194... року» [8, с. 113]. Камю свідомо не вказує повністю рік – «194...», залишаючи лише натяк на 1940-ві, розуміючи, що мова йде про період Другої світової війни, а саме — німецьку окупацію Франції (1940–1944), жанр «хроніки» підкреслює документальність оповіді. Для автора роману важливий природний час, він подається крізь призму змін пори року: «нову пору року видно тільки по небу. Навесні хіба що змінюється повітря чи з'являються кошики з квітами, що їх привозять з околиці дрібні кра-

марі: виходить, ніби весна продається вроздріб. Улітку сонце спалює і так уже пропечені оселі й припорошує мури сірим попелом; жити тоді можна лише в холодку за щільно причиненими віконцями. Восени, навпаки, усе потопає в болоті. Гарно буває тільки взимку» [8, с. 113].

Звертає увагу читача замкненість простору: Оран – центральний символ цієї замкненості. Коли місто закривають, воно перетворюється на «велику клітку», де мешканці усвідомлюють свою спільну долю. І тут ми стаємо свідками екзистенційного парадоксу: люди відчують самотність, але водночас – єдність у колективному випробуванні.

На думку А. Камю, пізнати справжнє життя міста можна лише через спостереження за його людьми, як вони працюють, кохають та помирають. Ці три складові – праця, кохання та смерть – є основою людського буття, адже саме в них найповніше проявляється сенс і водночас абсурдність існування: «найзручніший спосіб познайомитися з містом – це придивитись, як тут працюють, як тут кохаються і як тут умирають» [8, с. 113]. Причому серед цих трьох важливих вимірів людського буття, автор наголошує про значущість для людини роботи: «наші співгромадяни працюють багато, але тільки для того, аби забагатіти. Вони цікавляться передусім комерцією і, головне, дбають, як самі кажуть, про зиск» [8, с. 114]. Місто живе рутинним, практичним життям, де головною цінністю стає успіх, а не глибокі людські почуття: «... нема потреби уточнювати, як у нас любляться. Чоловіки й жінки або надто швидко пожирають одне одного в так званому акті кохання, або у них поступово складається звичка бути вдвох» [8, с. 114]. Хворіти тут теж велика розкіш адже все у цьому місті «вимагає доброго здоров'я» [8, с. 115]. Можливо тому, коли на Оран насувається чума люди вперше починають по-справжньому усвідомлювати сенс існування та справжніх людських зв'язків. Проте навіть наймужніші з них спочатку не усвідомлюють усієї серйозності небезпеки. Люди схильні сприймати стихійне лихо як щось тимчасове, ніби сон, який скоро минеться: «стихійне лихо непомірне з людиною, тим-то і вважається, що лихо – це щось нереальне, що це лихий сон, який скоро минеться. Проте сон не кінчається, а від одного лихого сну до другого конають люди, і в першу чергу гуманісти, бо вони нехтують запобіжними заходами» [8, с. 142].

У романі Камю діє велика кількість персонажів, з яких значна частина виконує функцію своєрідних героїв-ідеологів, тобто персонажів, що так або інакше виражають, інтерпретують авторську думку. До числа цих персонажів у романі належать лікар Бернар Ріє, політик і філософ Жан Тарру, паризький журналіст Раймон Рамбер, дрібний службовець мерії Жозеф Гран, контрабандист Коттар і священник, отець Панлю.

Доктор Ріє є ключовою фігурою в романі. Для нього, як лікаря за професією та за своїми переконаннями, питання «боротися з чумою чи ні» навіть не постає, він тверезо й свідомо дивиться на реальність, відмовляється від ілюзій, діє розумно та рішуче: «головне – це ясно усвідомити те, що має бути усвідомлене, прогнати геть безплідні видіння і вжити відповідних заходів. І тоді чума відступить: адже людина не може уявити собі чуму або уявляє її хибно. Якщо вона відступить, а це найімовірніше, то все владнається» [8, с. 145]. Моральна позиція лікаря характеризується абсолютно безкомпромісною боротьбою зі злом, він вважає, що боротьба з епідемією не є героїчним подвигом, а виявом звичайної людської чесності. Для нього чесність полягає в тому, щоб сумлінно виконувати свій обов'язок – допомагати людям, лікувати, рятувати життя, навіть коли це важко чи безнадійно: «це не героїство, а звичайнісінька чесність. Можливо, ця думка здається вам сміховинною, але єдина зброя проти чуми – це чесність. Але в моєму випадку певен: бути чесним – значить робити свою справу» [8, с. 249]. Його моральна опора у цьому мінливому світі – власна незламність.

Жан Тарру, як і Ріє є одним із головних персонажів роману, герой-ідеолог і літописець хроніки чуми. Він переконаний, що «чума» живе в кожній людині, адже не існує жодного, кого б вона не торкнулася. Саме тому, на думку Тарру, кожен повинен постійно стежити за собою, аби, навіть мимоволі, не передати іншим цієї «зарази»: «мені достеменно відомо (а ви самі бачите, Ріє, що я знаю життя в усіх його Проявах), що кожен носить її, чуму, в собі, бо не існує

такої людини на світі, атож, не існує, якої б вона не торкнулася» [8, с. 325]. Тарру намагався з цим боротися, протистояти усьому, що вносить у життя людини страждання і смерть, але розчарувався у цій боротьбі, в якій кожна наступна перемога обертається черговою поразкою, залишаючи незмінною основну тезу про абсурдність буття. І все ж, подібно до лікаря, Тарру встає на боротьбу з чумою, організовуючи в місті санітарні дружини.

Паризький журналіст Раймон Рамбер потрапив до карантину випадково, він приїхав до Орану, щоб написати репортаж про санітарний стан міста, викликаний епідемією. Його першою думкою була мрія про втечу з ізольованого міста, у Парижі на нього чекала кохана, і заради щастя з нею він готовий був знехтувати тією спільною справою боротьби проти чуми, до якої закликав Ріс, але згодом, він усвідомив моральну відповідальність перед людьми, зрештою, сумління і відчуття обов'язку беруть верх Рамбер приходиться до думки, що не можна залишатися байдужим до страждань ближнього, що «соромно бути щасливим наодинці».

Жозеф Гран, дрібний чиновник, який мріє написати роман і через брак слів без кінця мучиться над його першим рядком. службовець мерії, для якого недосконалість світу асоціюється виключно з непорядкованістю власної долі, включається в цю боротьбу без пафосних декларативних заяв, розглядає її як закономірне продовження своєї повсякденної, рутинної роботи. Його постать уособлює моральну стійкість «маленької людини», здатної чинити добро без героїчних декларацій.

Отець Панлю займає в романі особливе місце. Теза про абсурдність світу для нього принципово неприйнятна, адже це означало б відмову від Бога. У своїй першій проповіді він закликає мешканців Орану до покаяння і смирення, переконаний, що страждання – це шлях очищення. Втім, у цій своїй послідовній концепції священник натикається на очевидний абсурд: за що в стражданнях вмирає від чуми абсолютно безгрішна дитина, маленький син слідчого Оттона? Панлю переживає внутрішню кризу віри. Він починає сумніватися у своїх переконаннях і намагається знайти нове, глибше розуміння Бога і страждання: «любов до Бога – трудна любов. Вона вимагає цілковитого самозречення, зневаги до своєї особи» [8, с. 302]. У другій проповіді його тон змінюється – тепер він говорить не про покарання, а про спільну долю людей, які мусять стояти разом перед злом.

У романі Альбера Камю «Чума» тема свободи людини тісно переплітається з ідеєю абсурдності світу. Камю показує, що в умовах безглузого, непередбачуваного зла – такого, як чума, – людина не має змоги повністю керувати власною долею: «вони мали себе за вільних, але ніхто ніколи не буде вільний, поки існують лиха» [8, с. 142]. Проте саме в цьому трагічному усвідомленні абсурду і народжується справжня свобода. Вона полягає не в уникненні зла, а в свідомому виборі чинити опір. На думку І. Девдюк та А. Кучери, «для Камю визнання абсурдності – перший етап подолання хвороби мовчання та байдужості всесвіту, наступним є бунт. Усвідомлення абсурду приводить до бунту, а усвідомлення бунту – до свободи, заради якої людина готова піти на все, оскільки у свободі вона знаходить сенс свого життя» [4, с. 82].

Висновки. Отже, порівнюючи концепт чуми у творах Дж. Боккаччо і А. Камю, слід зважити на те, що це представники різних епох. У добу Відродження чума осмислюється як покарання або випробування, але водночас автор вірить у життєву силу людини. У ХХ столітті чума – символ безглуздості світу, у якому людина самотня, але здатна чинити опір. У італійського гуманіста в основу покладений опис реальної епідемії у Флоренції 1348 р. У французького екзистенціаліста – це алегорична хроніка абсурдної війни, не випадково є натяк на 1940-ві, розуміючи, що мова йде про період Другої світової війни. Символічним є глибокий філософський зміст творів: у центрі уваги Дж. Боккаччо – утвердження радості життя, любові, краси людської природи навіть після катастрофи. Предметом дослідження А. Камю стала боротьба з абсурдом, моральна відповідальність, духовна стійкість людини перед безглуздим злом.

Дж. Боккаччо і А. Камю у своїх творах показують, як перед обличчям смерті змінюються людські цінності та поведінка: хтось впадає у відчай або байдужість, а хтось проявляє людя-

ність і силу духу. Образ чуми метафоричний в обох авторів, для письменників це не лише фізична хвороба, а й метафора духовної чи моральної деградації людства, де епідемія постає символом великого лиха, яке оголює справжню сутність людини – страх, егоїзм, співчуття та жертвність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Сабадаш Ю. Гуманізм як феномен італійської культури: монографія. К. : ДАКККіМ, 2008. 361 с.
2. Сабадаш Ю. Гуманістична парадигма у спадщині Джованні Боккаччо. *Актуальні проблеми історії, теорії та практики художньої культури*. 2015. Вип. 34. С. 184–193.
3. Циватий В. Італійський гуманізм і традиції європейської ідентичності доби Відродження: політико-дипломатичні погляди Джованні Боккаччо. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В.І. Вернадського Серія: Історичні науки*. 2017. Т. 28 (67) № 2. С. 67–74.
4. Девдюк І., Кучера А. Концепція героя і дійсності у творчості А. Камю (на матеріалі повісті «Сторонній» та роману «Чума»). *Наукові праці Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Філологічні науки*. 2012. Вип. 30. С. 81–84.
5. Яремчук Н., Павлюк Н. Екзистенційні виміри часопросторових параметрів у романі А. Камю «Чума». *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2020. Вип. 31 (3). С. 16–23.
6. Боккаччо Джованні. Декамерон. [З італ. перекл. М. Лукаш]. К. : Просвіта, 2006. 896 с.
7. Вечірко О. Л. Гуманістичні ідеї збірки Дж.Боккаччо «Декамерон». *World science: problems, prospects and innovations*. (January 27–29, 2021) Perfect Publishing, Toronto, Canada. 2021. p. 379–385.
8. Камю А. Чума: романи, повість: пер. з фр. передмова Д. С. Наливайка. Харків : Фоліо, 2012. 462 с.

Дата надходження статті: 24.11.2025

Дата прийняття статті: 19.12.2025

Опубліковано: 30.12.2025